

Regeringsdebatten

Debatten kring regeringsfrågan har varit långvarig och omständlig, men bjudit på ganska litet av intresse. Hur skall det gå om koalitionen spricker i höst, det hör till de viktigare tvistefrågorna. Att socialdemokratin ensam skall bilda regering, såvida inte en ny koalition av alla de borgerliga partierna kommer till stånd, tycks dock de flesta vara ense om. I första kammaren har partiet 79 mandat mot 43 hos folkpartiet och högern; motsvarande siffror i andra kammaren är 106 och 100. Från parlamentarisk synpunkt vore det orimligt om en enhetlig partiregering skulle ersättas av en tvåpartiregering med svagare underlag i båda kamrarna.

Mera invecklad kan frågan synas vara om man utgår från möjligheten av att de tre icke socialistiska partierna omedelbart efter den nuvarande koalitionen fall skulle kunna etablera samverkan. Detta verkar visserligen inte sannolikt, ty någon karenstid behövs väl för att de nu starka motsättningarna skall vika för det behövliga måttet av harmoni. Men alldeles otänkbart är det inte, särskilt med hänsyn till hr Hedlunds frihet från både konventioner och skrupler. Även i ett sådant fall synes dock en socialdemokratisk regering vara den naturliga utvägen. I första kammaren har socialdemokraterna som sagt 79 platser och därmed absolut majoritet; den tilltänkta borgerliga koalitionen skulle endast ha 68 platser. I andra kammaren är maktställningen en helt annan, med 106 socialdemokrater mot 119 borgerliga. Men i sådana frågor som i en dylik situation skulle bli partiskiljande kan socialdemokraterna sannolikt nästan alltid räkna med kommunisternas understöd, och därmed kan de påräkna majoritet vid gemensamma voteringar med 194 mandat mot 187.

Tydligt är dock att ett labilt och besvärligt läge inträder vid koalitionen sprängning. En lösning kan eventuellt vinnas genom upplösning av endera eller båda kamrarna. En upplösning av första kammaren skulle dock inte ge de icke socialistiska partierna majoritet, även om deras röstetal skulle ökas med några mandat. För att en sådan upplösning skall få större effekt måste den kombineras med upplösning och nyval av elektorsförsamlingarna på sätt som tidigare

skett en gång, nämligen 1919 efter den graderade rösträttens avskaffande. Här kommer emellertid ett nytt krux: för en sådan upplösning krävs en särskild lag, och socialdemokraterna i första kammaren kan alltså förebygga en mera väsentlig minskning av sitt eget antal. Vi har här ett av de många förhållanden som visar behövligheten av att så snart som möjligt avskaffa första kammaren.

Under alla förhållanden är det osannolikt att ett regeringsskifte, som skulle kunna betecknas som ett systemskifte, kommer till stånd inom överskådlig tid. Även om de icke socialistiska partierna skulle få majoritet i båda kamrarna och om det bleve möjligt för dem att samverka i regeringsställning, kan ett sådant systemskifte inte väntas. Den nya majoriteten bleve med säkerhet liten, och stridigheterna mellan de tre partierna kan antas ge socialdemokratin goda möjligheter i opposition. En sådan regering vore enligt vår mening vida bättre än den nuvarande: den vore mindre sliten, och den kunde på en del punkter rätta misstag som begåtts och genomföra reformer som underlätts. Men om någon genomgripande förändring i svensk politik kunde inte bli fråga.

Hela den nuvarande ordningen med möjligheten av regeringsväxlingar på grund av röstförändringar på ett par procent, med kompromisser mellan två eller tre partier som grundval för regeringsbildningar och regeringsbyten, är alltmer uppenbart irrationell. En samregering av i princip permanent natur ter sig som den enda hållbara lösningen: alla partier finge del i makten, de nödvändiga uppgörelserna kunde träffas under hänsyn till alla skiftande opinioner, den väldiga utvidgningen av regeringsmakten under senare tid komme att motsvaras av medinflytande från alla håll, regeringen skulle få den auktoritet som krävs för vidtagande av nödvändiga men på kort sikt impopulära åtgärder. Självfallet borde ett sådant samregeringssystem kombineras med en utveckling av folkomröstningsinstitutet efter schweiziskt mönster. På detta sätt skulle samregeringen kunna innebära en vitalisering av demokratin.